

Ivan Landžev (1986) je bolgarski pesnik, scenarist, esejist in prevajalec. Diplomiral je iz filozofije in kulturologije na sofijski univerzi in doktoriral iz ruske književnosti 19. stoletja (pozna proza Leva Tolstoja). Leta 2009 je prejel bolgarsko pesniško nagrado Veselin Hančev. Leto pozneje je objavil pesniški prvenec *Po krivdi Bobbyja Fischerja* (По вина на Боби Фишер) in bil nominiran za najbolj priznано bolgarsko pesniško nagrado Ivana Nikolova. Pesmi, eseje in članke (tudi znanstvene) objavlja v številnih bolgarskih literarnih revijah in časopisih. Leta 2011 se je udeležil festivala Dnevi poezije in vina na Ptuj. Leta 2014 je izšla njegova druga pesniška zbirka, *Po meri mansarde* (Ние според мансардата), iz katere je pričujočih šest pesmi. Njegova dela so prevedena v angleščino, slovaščino, italijanščino, nemščino, arabščino. Landžev prevaja iz angleščine v bolgarščino in narobe.

Da bi razumeli Landževa, moramo omeniti njegovo posebnost: je esteta, discipliniran in zaprisežen, oziroma izbirčen in “razvajen” človek. “Razvaja” ga krog pesnikov in mislecev, ki si ga je sam izbral in ki je oblikoval tudi njegov značaj in pogled na svet, Brodski, Eliot, Pound, Auden, Naess, Konstantin Pavlov, Georgi Rupčev, Dostojevski, Šestov, Berdjajev, Tolstoj in Joyce. Landžev se iz spoštovanja do avtoritete svojih vzornikov izogiba mnogim slabostim ponarejenih junakov našega časa, vse od pretiranega medijskega izpostavljanja, prek profanacije sloga, do cenene samozadostne poze “mentorja”.

Ljudmil Dimitrov

Ivan Landžev

Pesmi

Prav v tistem trenutku je dirigent kihnil.

Njegova palica je poletela,
 zarisala čudovito parabolo
 in zadela enega od reflektorjev.
 Iskra je bila kratka, a zadostna.
 Zavesa se je navdušila in vžgala,
 cis-mol je umolknil,
 orkester je spustil inštrumente,
 publika je zapustila najdražja mesta.

Nastal je požar sredi scene.
 Sredi požara so nastale scene.

Prve žrtve so padle pred izhodom,
 pomendrale so jih druge.
 "Nekoga bodo odpustili,"
 je pomislil
 smrkajoči
 dirigent.

In
 med tem, ko je nosilna stena pokala,
 pokala,
 pokala
 hrupoma,
 na drugem balkonu kritik v meni
 ni nehal ploskati.

Nesporazum

Oprosti, ker ti jemljem dragoceni čas (kaj pa lahko počneš drugega z dragocenim časom, kot da ga jemlješ).

Oprosti, ampak ali si ga videla? Si opazila
Marianski jarek med nama in
tisto gigantsko tropičje nad njim,
viseči most, čez katerega ne bom šel ne jaz ne ti?

Za tisto, kar se je zgodilo, gotovo obstaja ime.
Kak pretanjeni poznavalec vsega bi temu rekel:
da se je “nekaj zalomilo”, da sva kar naenkrat
“začela govoriti v različnih jezikih”.

Pa nisva. Preprosteje je.
Jezik se je pogovarjal z mano
ves ta tvoj dragoceni čas.
In veš, nisva te omenjala.

Poskus datiranja

To je
žalostno:
kot da gledaš, kako gori knjižnica.

To je
nemogoče:
kako zmedeš ogledalo?

To je izumetničeno
(zelo literarno):
tako nekateri pripisujejo modrost ribam.

To je nekakšno ...

Priznamo, da ne vemo
veliko o izvoru zadeve,

a nam je kljub temu uspelo
določiti obdobje:

to je davno.
Približno
od tebe sèm.

Ploščica na vhodnih vratih

Najboljše, če je iz inoksa,
da ne zarjavi.

Ali iz medenine,
da se sveti, a ni kičasta.

Material spoliramo,
da je videti gladek.

Imena obeh vgraviramo z laserjem,
da bosta obstojni.

Pritrdimo jo na vrata.

Čez tri leta je ploščica kot nova.
Samo napis je napačen.

Druga proga

... oboževal sem te polna tri leta
Ezra Pound, *Mlada dama*¹

Bilo je poletje,
na balkon je prihajal golob
in prepeval v nekem dialektu.
Potem je odšel.

Medtem ko sva z njo vse bolj daljšala
razdalje v stanovanju,
so se pod nama krajšale poti do Upanja².
Stroji in možje so kopali,
nisem jih videl, a jih je napušč,
vrtali so pod njenimi novimi čevlji,
pod mojimi dobrimi namerami.
Prišli so skoraj do Aherona,

tu, v petem nadstropju pa
je čas žvečil prostor
in ga razvlekel s porumenelimi zobmi
do neprepoznavnosti.
Stanovanje je postalo
popolna slika
neskončnosti.
Ogromna osmica je legla na naju.
Njen trup je razmazal najino kratkost
in naju razvlekel.

Konec avgusta
je bila druga proga gotova
in je drzno svetila pod asfaltom
(nekdaj sem na tem asfaltu ležal z njo).
Vsi so že lahko prišli do Upanja.

Takrat sva midva potovala drug k drugemu
od hodnika do kuhinje,
od postelje do kopalnice,

¹Prevod Vena Tauferja (V. Pound, zbirka *Lirika*, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1973, str. 34).

²V izvorniku Nadežda, kar je mestna četrt v Sofiji.

od Leva Šestova
do njenega učbenika za fotografijo
in niti enkrat nisva prestregla drug drugega.
Potovala sva mesece in mesece,
čeprav ni in ni bilo konca
avgusta.

“Vse ob svojem času,”
je rekel prismojeni čas
in spomnim se, da sem ga vzela resno.

Odločil sem se vrniti na začetek,
to pa je vselej vselitev:
kako si je zaželela paravana
in sem si ga umislil – zločljivega.
Nikakor ni bilo slabo:
ločiti najino posteljo
od vseh novic,
blebetanja gostov,
njihovega poceni tobaka
in mojih knjig.
Paravan je bil nesporno rešitev.
Nesporno je bil zraven od začetka.
Stala sva z obeh strani.

Zadnje čase se ukvarjam s tem:
skušam remontirati svoj spomin.
Vrtam progo.

Pošiljam uradna vabila golobu,
ki pa naju menda nikoli ni obiskoval.
Da razčistimo – bil je
paravan, ni pa bilo nobenega goloba.

Zakaj ne bi zdaj,
ko se ona uči voziti
in se opremlja,
vsak dan se opremlja,
odklenil
in se spustil
do podzemnih rek.

Bajkalsko jezero, 2012

Ne zanikajva –
nobene možnosti nimava,
kot kamenčki na nabrežju, ki jih
najprej opazimo in zato ne ostanejo tam dolgo.
Vedno jih kdo pobere, jim odvzame tla:
radovedni otrok si jih nabaše v žep
ali pa jih vsevedna voda povleče nazaj,
ker je tako prav.
Plačala bova za srečo, ki naju zaznamuje.
Oholo stojiva pod sibirskim soncem.

In ne zanikajva –
najino naravno nagnjenje k propadu
je lepše od načela dobrote v naju.
Hočem reči, da je vse v redu – naj bo krivda
najin dom.
Najgloblje jezero je danes odklenjeno. Zato
primi mojo koščeno roko in pojdi z mano
v prijetno hladno sobo na dnu.
Doli pri amfipodih bova ošinila tudi njega –
načelo dobrote v naju.

Prevedla Namita Subiotto